

IDESIA POLYCARPA MAXIM.

Af H. NILAUS JENSEN

Dette ejendommelige og smukke træ, der har sit hjem i det sydlige Japan og i Central og Vest Kina, hører til en plantefamilie, *Flacourtiaceae*, der er talrig i tropiske egne, men hvoraf kun et par arter vil kunne vokse her i landet under særlig gode forhold. I Københavns botaniske have findes et smukt eksemplar af ovennævnte art, der sikkert er det største her i landet.

Træet er udsået af frø, der er modtaget fra den botaniske have i Rom i 1931, og er tiltrukket i hus og udplantet i 1939 på en østvendt skråning på en af de store Stenhøje. Det er nu ca. 10 meter højt og er af en speciel væksttype med en udpræget etageformet forgrening ofte med 5 sidegrene i krans. Sidegrenene er vandrette eller lidt nedadrettede og bliver efterhånden meget lange og med relativt få sideforgreninger, derved bliver kronen temmelig åben, hvad der giver god plads for de store blade og store hængende blomsterklaser. Barken er lysegrå. Vinterknopperne er ret store med mange taglagte knopskæl. De 12–15 cm lange blade sidder spredt på 10–15 cm lange bladstilke, der er rødlig og på den yderste halvdel bærer 1–3 oftest 2 fremtrædende kirtler. Bladpladen er oval til aflang-oval med lidt forlænget spids og mere eller mindre dyb indskæring ved basis. Bladranden er groft tandet. Oversiden er frisk grøn med fremtrædende nervatur og undersiden blåliggrøn, glat eller håret i nervevinklerne. Blomsterne fremkommer i maj–juni; de er små, gulliggrønne og vellugtende; de sidder i tyndstilkede 10–25 cm lange hængende klaser. Arten er særkønnet, hunblomsterne er ca. 8 mm i reglen med 5 kronblade og 5 grifler, der sidder på den fremtrædende frugtknude, ved hvis grund der sidder 5 korte, rudimentære støvdragere. Hos hanblomsterne, der er lidt større, er der mange lange støvdragere og rudimentære støvveje. Botanisk haves individ er en hunplante, som dog på grund af manglende bestøvning ikke giver spiredygtigt frø. Frugterne, der er skinnende orangerøde, senere brunlige, bliver 7–8 mm store og er en bærlignende kapsel med

Fig. 1. *Idesia polycarpa* MAXIM. på Botanisk haves stenhøj.
The about 10 m high, female specimen in the Botanical Garden of the University of Copenhagen. H.N.J. phot. 1957.

mange små frø. Frugterne fremkommer i september–november og giver planten en stærkt forøget skønhedsvirkning i kontrast til de grønne blade og rødlige bladstilke.

I naturen findes en varietet *I. p.* var. *vestita*, der afviger ved at bladene på undersiden er tæt hårede eller fildedede.

Af historiske oplysninger kan nævnes at arten ifølge REHDER er indført til Europa ca. 1864, først under navnet *Polycarpa Maximoviczii* hort., men i 1866 beskrev den russiske botaniker MAXIMOVICZ i Bull. Acad. Saint Petersburg arten som *Idesia polycarpa*. Arten fik efterhånden nogen udbredelse og findes omtalt i flere havetidsskrifter, således i det engelske Garden for 1878 og i det franske Revue horticole, 1878, hvor den franske botaniker CARRIERE giver en beskrivelse af den og afbilder blade og hunblomster, ja endda en fligetbladet form: *I. p.* var. *crispa*. I Gartenflora for 1890 findes en tegning af et træ voksende i Pallanza (ved Lago Maggiore). Dette er velbehængt med sine frugter i Januar. Træet var 12 år gammelt, ca. 10 m højt og 12 m i krondiameter. Billedet viser den karakteristiske etageformede og femdelte forgrening som hos planten i botanisk

Fig. 2. *Idesia polycarpa* MAXIM. En gren med hunblomsterstande af træet fra fig. 1.
A branch with inflorescences of the tree in fig. 1. H. Venneberg phot. 1960.

have i København. I det tyske Mitteilungen der deutschen dendrologischen Gesellschaft har *Idesia* været nævnt, men ikke været særligt omtalt.

Angående artens dyrkning her i landet, synes det efter de oplysninger, der har kunnet skaffes, at ligge noget vanskeligt, vel nok på grund af frostfølsomhed i de unge år. Når planten i botanisk have har klaret sig så godt, kan det skyldes, at den var en halv snes år gammel, da den udplantedes i efteråret 1939 fra koldhus, men den har dog stået på sin nuværende plads i de strenge vintre 1940-42 uden skade. Botanisk have har tidligere haft arten, også stammende fra Rom. I 1908 fik haven frøet derfra, den blomstrede og blev

sikkert bestemt i 1920; en plante har givet frø i årene 1921–28, hvorefter den er død. Haven har også fået frø fra andre botaniske haver, men ingen af disse såninger er blevet mere end 2–3 år gamle. Da havens nuværende plante synes at være hårdfør, vil det nok være af interesse, at få den vegetativt opformeret eller eventuelt få indpodet grene af en hanplante for at søge at få frøsætning.

Foruden træet i Botanisk have findes her i landet vistnok kun planter i Statsarboretet i Hørsholm, hvor der er planter af varieteten *I. p.* var. *vestita* tiltrukket af frø fra den botaniske have i Peking udsået i 1953. I 1957 blev 11 træer udplantet på en leret nordskrånning, heraf var kun 4 i live i 1959, det største 1,7 m højt, de 3 andre nedfrosset til jorden. På en mere beskyttet plads med god muld plantedes 5 planter og heraf er de to henimod 2 m høje, de 3 noget nedfrosne. Fra Aksel Olsens Planteskole meldes om lignende forhold, hvor de unge planter hurtigt går til grunde.

Vil man derfor dyrke *Idesia*, bør det ske under de bedste kår og plads, ikke mindst hvad læforhold angår. Tillige bør man plante med god afstand og have flere individer for at have begge køn og opnå frøsætning.

Til slut lidt om dens forholdsvis nære slægtning: *Poliothyrsis sinensis* Oliv., der er en monotypisk slægt, som har hjemme i Kina. I Botanisk have har den blomstret i 1959, den stammer fra frø fra La Mortola 1935, men den er endnu ikke udplantet på friland. Ifølge REHDER skal den være lidt mere varmekrævende. Den bliver et mindre træ og ligner *Idesia*, dog er bladene mere kortstilkede og med færre nerver. Blomsterne er hvidfildede udvendig, og frugterne er dobbelt så store.

Summary

Notes on the species, its varieties, and especially on the 30 year old female specimen growing in the Botanical Garden of the University of Copenhagen. It was grown in a greenhouse until it in 1939 was planted on the east exposed slope of the Rock garden. A few younger, and mostly not hardy specimens in the arboretum in Hørsholm, and in Kolding (Aksel Olsen) are mentioned.